

УДК 336.225.4

DOI:10.32680/2409-9260-2023-3-4-304-305-32-38

СОНЯЧНІ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ У СИСТЕМІ ВІТЧИЗНЯНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Артюх О.В., доктор економічних наук, професор кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: oksana_art_2017@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-8845-8002

Полтавцев К.В., студент 41 групи факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: poltavtsev01@ukr.net

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню стану і умов використання сонячних електростанцій в Україні, а також суб'єктів користування зеленими тарифами. В ході дослідження описано оподаткування власників СЕС та їх видів, а також виділено проблеми, існуючі в галузі на сьогодні та перспективи їх подолання, такі як високі витрати на установку та обслуговування електростанцій, складнощі у забезпеченні збалансованості енергосистеми, складна система оподаткування сонячних станцій, котра призводить до значного податкового тягаря на власників СЕС. У статті надано перспективи подолання вказаних проблем шляхом вдосконалення законодавства, розробки нових технологій та залучення інвестицій в сферу відновлюваної енергетики. Дана стаття буде корисною для експертів у галузі енергетики, бізнесменів та інвесторів, які планують інвестувати у відновлювану енергетику в Україні.*

***Ключові слова:** енергетика, СЕС, зелена енергетика, зелені тарифи, оподаткування, дохід, фізичні та юридичні особи.*

SOLAR POWER PLANTS IN THE DOMESTIC TAXATION SYSTEM

Artyukh Oksana, Doctor of Economics, Professor of the Department of Accounting, Analysis and Audit, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
e-mail: oksana_art_2017@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-8845-8002

Poltavtsev Kostiantyn, student of the 41st group of the Faculty of Management, Accounting and Information Technologies, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
e-mail: poltavtsev01@ukr.net

***Abstract.** This article provides an in-depth analysis of the current state and conditions of use of solar power plants in Ukraine, as well as the subjects of green tariffs. The study describes the various types of solar power plants and the taxation of their owners. It highlights the problems that exist in the industry today, including the high costs of installation and maintenance of power plants, difficulties in ensuring the balance of the energy system, and the complex system of taxation that leads to a significant tax burden on the owners of solar power plants. The article also discusses the prospects for overcoming these problems by improving legislation, developing new technologies, and attracting investments in the renewable energy sector. The potential for solar energy in Ukraine is enormous, as the country has a favorable climate and abundant solar resources. However, the development of the solar power industry in Ukraine has been hindered by various factors, including inadequate regulatory support, lack of financing, and limited access to grid infrastructure. The article provides valuable insights for energy experts, businessmen, and investors planning to invest in renewable energy in Ukraine. It underscores the importance of investing in solar energy and the need to overcome the challenges faced by the industry. By investing in renewable energy, Ukraine can reduce its dependence on fossil fuels and contribute to global efforts to combat climate change. Moreover, renewable energy can help Ukraine meet its energy needs while promoting sustainable economic growth. In conclusion, this article provides a comprehensive overview of the current state and prospects of solar power in Ukraine. It highlights the challenges faced by the industry and provides recommendations for overcoming them. The article serves as a valuable resource for anyone interested in renewable energy in Ukraine and provides valuable insights into the opportunities and challenges of investing in solar energy in this country. Furthermore, the article emphasizes the importance of creating a supportive legal framework to encourage investment in renewable energy in Ukraine. It suggests that the government needs to offer incentives to attract private investment, improve access to financing, and develop infrastructure to facilitate the integration of renewable energy into the grid. By doing so, Ukraine can realize its potential as a major player in the global solar energy market, contributing to sustainable economic growth and environmental protection.*

***Key words:** energy, solar power plants, green energy, green tariffs, taxation, income, individuals and legal entities.*

JEL Classification: H210.

Постановка проблеми. Енергетика відіграє вирішальну роль в економічному розвитку України, тим паче сьогодні, коли система енергозабезпечення країни потерпає від рук агресора та потребує відновлення і нарощування потужностей. Тому, вдосконалення систем генерування, передачі та розподілу в об'єднану енергетичну систему України

є першочерговою задачею для спеціалістів відповідного профілю. На теперішній час, енергетика України, як і всього світу, притримується шляху декарбонізації, розвитку і розповсюдженні енергозберігаючих технологій, та відновлювальних джерел енергії.

Найбільшого з відновлюваних джерел енергії, розвитку в державі нині досягла сонячна енергетика. Основним завданням керівництва країни у подібних умовах забезпечити сприятливі умови задля розширення виробництва та користування сонячними електростанціями методом гнучкого оподаткування відповідної галузі. Для успішного розвитку галузі державі необхідно створювати сприятливі умови, провідною з таких умов є система оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Здійснивши аналіз робіт, тематика яких пов'язана з альтернативними джерелами енергії, а також їх використання і оподаткування, на нашу думку доцільно виділити праці Уніят Л.М., Остринського В. О., Желюк Т, Єгорової Ю.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, попри достатню освітленість тематики відновлюваних джерел енергії та наявність досліджень зокрема по використанню сонячної енергетики, її доцільності та підвищенню ефективності, а надто попри високий рівень регламентації оподаткування, напням оподаткування саме галузі сонячної енергетики, майже не досліджений. Тому, виникає потреба в дослідженні та систематизації законодавчих актів та наукових доробок в даній галузі.

Мета дослідження - ознайомлення зі станом використання сонячної енергії та охарактеризувати оподаткування даної галузі, дослідивши зміну розміру податку залежно від суб'єкта оподаткування.

Основний матеріал. На сьогоднішній день в Україні електрична енергія із відновлюваних джерел (ВДЕ) виробляється на сонячних електростанціях, вітроелектростанціях, малих гідроелектростанціях і теплових електростанціях на біомасі, а також на когенераційних установках на біогазі [1].

За вимогами пп.14.1.29 п.14.1 ст. 14 Податкового кодексу України (ПКУ) «відновлювальні джерела енергії - джерела вітрової, сонячної, геотермальної енергій, енергії хвиль та припливів, гідроенергії, енергії біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів». [2]

Активне використання відновлюваних джерел енергії, зокрема сонячної сприятиме підвищенню економічної ефективності та конкурентоспроможності виробництва агропромислової продукції. Використання потенціалу енергії сонця в Україні обумовлено кліматичними особливостями її території [3].

Так, середньорічний потенціал сонячної енергії в Україні (1235 кВт год./м²) є достатньо високим і набагато вищим, ніж у Німеччині - 1000 кВт год./м², ч и - Польщі - 1080 кВт год./м². Наведені показники вказують, що Україна має добрі можливості для ефективного використання теплоенергетичного обладнання на своїй території [4].

В Україні розвиток сонячної енергетики віднесено до пріоритетних національних проєктів, в 2010 році було введено в експлуатацію першу сонячну електростанцію [5].

Згрупуємо території областей України за рівнями потенціалу виробництва сонячної енергії (табл.1).

Таблиця 1

Групи областей за рівнем технічно-досяжного потенціалу енергії сонця

Області	Групи			
	Перша	Друга	Третя	Четверта
	Рівненська, Тернопільська, Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька	Полтавська, Київська, Черкаська, Вінницька, Кіровоградська, Сумська, Львівська, Хмельницька, Волинська	Херсонська, Дніпропетровська, Запорізька, Харківська, Чернігівська, Луганська, Донецька, Житомирська, Миколаївська	АР Крим, Одеська
Досяжний потенціал енергії сонця	0,96 – 0,46млрд. кВт·год /рік	1,50 – 1,04 млрд. кВт·год/рік	1,84 – 1,52 млрд кВт·год/рік	2,20 – 2,09 млрд. кВт·год/рік

Джерело: сформовано на основі [6]

Такий поділ областей за рівнем технічно-досяжного потенціалу енергії сонця має важливе

значення щодо ефективності розміщення, функціонування і використання сонячних електростанцій.

Розвитку альтернативних джерел видобутку енергії сприяють наступні фактори:

- ставка по «зеленому» тарифу в Україні є однією із найвищих в Європі та світі – станом на 2023 рік тариф для домогосподарств складає 16 євроцентів за 1 кВт/год (заплановано також зменшення тарифу до 14 центів у період 2025-30 років). Такий зелений тариф перераховується щоквартально та змінюється залежно коливання курсу. Станом на квітень 2023 року еквівалент в гривнях складає 6,49 грн за 1 кВт/год.
- виплати за продукування електрики від енергії сонця є стабільними та своєчасними – оскільки подібні виплати гарантуються державою;
- віднедавна скасовано ПДВ на обладнання, ввезене з-за кордону – скасування стосується генераторів, різного роду електроустановок для виробництва енергії та комплектуючих до них. Подібні зміни направлені на подолання енергодефіциту в країні, спричиненого регулярними обстрілами об'єктів цивільної інфраструктури [9].

Проте існує певна особливість щодо використання подібної категорії обладнання. Згідно з роз'ясненням наданим Державною фіскальною службою України у підкатегорії 101.12 системи «ЗІР», у випадку порушення вимог стосовно цільового використання подібних товарів платник податку повинний збільшити податкові зобов'язання по результатам податкового періоду, за який припадає визначене порушення, на розмір податку на додану вартість, котрий мав бути сплачений із зазначених операцій на момент ввезення подібних товарів, а ще сплатити пеню, нараховану на визначену суму податку, посиляючись на 120-ти відсоткову облікову ставку НБУ, котра діяла на момент сплати податкового зобов'язання, та за період із дня ввезення подібних товарів до дня збільшення податкового зобов'язання [7].

Галузь зеленої енергетики відносно нова для нашої країни, та, завдяки зростаючій зацікавленості інвесторів, поступово набирає обертів. Що стосується питомої ваги кожного виду електростанцій, то на рис 1. зображено частки кожної складової в загальній структурі генерації електроенергії в Україні.

Стосовно кількісного зображення виробництв електроенергії в Україні: 4 атомні електростанції; 43 ТЕЦ, з яких 10 залишилися на непідконтрольній території; 15 теплоелектростанцій, з яких 2 знаходяться на непідконтрольній території; основу гідроенергетики України становить каскад з 6 великих ГЕС на Дніпрі, а також Ташлицька ГАЕС на річці Південний Буг. Всього працює 8 ГЕС та 3 ГАЕС.

Рис 1. Структура виробництва електроенергії в Україні

Джерело: згруповано на основі [8]

Найбільша українська СЕС встановлена в Нікопольському районі Дніпровської області і вона є другою за потужністю СЕС в Європі, а найбільша українська ВЕС знаходиться в Запорізькій області [8].

Особливістю "зеленої" генерації є повна залежність від погодних умов та сезонність її генерування. Як бачимо, з цього напрямку лідером є саме сонячні електростанції, тож розглянемо більш детально вимоги до суб'єктів цієї галузі.

Розглянемо більш детально користувачів сонячних електростанцій, в Україні їх побудувати має право як пересічний громадянин, який має земельну ділянку, вільні кошти на закупку та установку необхідного обладнання так і будь-яке підприємство.

Для підприємств, щоправда більше вимог, але й обмежень менше, що не локалізує дохідність. Більш детально про вимоги до бажаючих встановити сонячні електростанції з поділом для юридичних та фізичних осіб наведено на рис. 2.

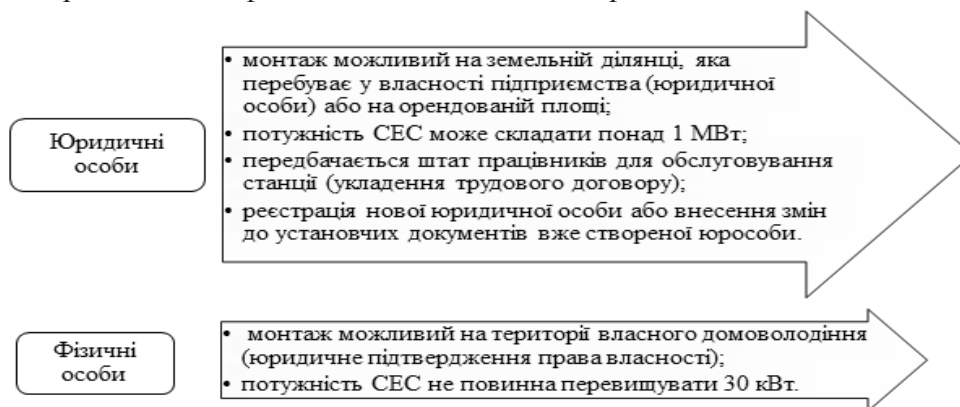

Рис 2. Вимоги до кандидатів на побудову СЕС

Джерело: згруповано на основі [9]

Що стосовно дохідності подібних СЕС для підприємств, то починаючи з 2019 року запроваджені «зелені аукціони», учасниками яких, частіше за все виступають інвестори, котрі планують спорудження СЕС на 1 МВт або більше. Зміст аукціону криється у створенні спеціального конкурсу, в якому переможцем буде той інвестор, котрий запропонує найменшу ціну за продаж створеної електроенергії. Така ставка зберігається протягом 20 років [9].

Господарі СЕС, потужність яких менша (до 1 МВт) можуть обирати продаж по вже установленим ставкам зеленого тарифу до 2030 року. Подібні ставки відрізняються залежно від виду розміщення (дахові та наземні) електростанцій, та їх розмір зменшується кожного року [9].

Зважаючи на те, що промислові станції не мають обмежень щодо потужності, чим більшим буде цей показник – тим більшими будуть заробітки і меншим період окупності.

Спеціалісти Української вітроенергетичної асоціації (УВЕА) повідомили, що у 2023 рік повинен відбутися переворот галузі відновлювальної енергетики в Україні, що має розвиватися в рамках європейського «зеленого» енергетичного курсу. Оскільки у 2022 році розмір недоплат за «зелену» енергію сягнув близько 50% УВЕА пояснили, що однією з причин такого боргу є дефіцитний тариф на послуги з передачі електроенергії НЕК "Укренерго", який у такому форматі з року в рік затверджує Національна комісія з регулювання енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП). Наразі борг "Укренерго" за послугу зі збільшення частки ВДЕ досяг 12,4 млрд грн [10].

Щодо подолання цієї проблеми, то окремі фахівці вважають, що Україна могла б експортувати профіцитну частину зеленої енергетики до країн Європи і тим самим покрити заборгованість по внутрішнім боргам, спричинених зеленим тарифом [11].

Важливою сферою діяльності підприємств є оподаткування, оскільки воно має прямий вплив на ефективність будь-якої діяльності.

Оподаткування значно відрізняється для фізичних та юридичних осіб, котрі є власниками систем видобутку сонячної енергії. Зокрема, якщо розглядати власника домогосподарства, обладнаного сонячними панелями, то тут все просто. Різницю між об'ємом виробленої та спожитої енергії фізична особа передає державі через обленерго, з яким заключено договір. Дохід розраховується шляхом добутку кількості переданих кВт на ставку зеленого тарифу (0,16 центів). Ця сума виступає об'єктом оподаткування.

Фізичні особи – власники приватних СЕС повинні сплачувати 18% податку з доходу фізичних осіб, 1,5% військового збору та ЄСВ у розмірі 22% від суми мінімальної заробітної плати.

Юридичні особи задіяні у сфері сонячної енергетики, мають також сплачувати 1,5% воєнного збору та 18% податку на прибуток. Підприємства, котрі мають найманих працівників, котрі задіяні у монтажі та обслуговуванні сонячної станції, мають також нараховувати 22% від суми мінімальної заробітної плати на соціальне страхування кожного працівника.

У зв'язку з тим, що виплати за Зелений Тариф нараховує та виплачує Обленерго, він же виступає і податковим агентом.

В оподаткуванні даної галузі можемо виділити ряд проблем:

1) закінчення з січня 2023 пільгового періоду на ввезення обладнання, котре працює на сонячній енергії, зокрема і устаткування для виробництва такої енергії підпадає під стандартне оподаткування ПДВ при ввезенні на територію України такого устаткування. Вважаємо за необхідне введення повного звільнення від оподаткування такого ввезеного обладнання, оскільки такі зміни можуть призвести до активізації розширення промислових СЕС, що в свою чергу, знизить навантаження на вичерпні джерела енергії [13]

2) у зв'язку зі значними заборгованостями з боку «Гарантійного покупця» в особі облenerго оплат за зелену енергетику спостерігалась ситуація, коли підприємства-виробники сонячної електрики повинні були сплачувати податок на прибуток з доходу, який ще фактично не отримали.

Хоча, прийнято зміни, згідно яких у період з січня 2022 по січень 2024 року, підприємства можуть не включати до бази оподаткування податком на прибуток суми, які вони ще фактично не отримали. Щоправда і витрати, понесені із виробництвом і збутом такої енергії вони відображати не мають права. Тоді при відображенні доходу, на момент отримання у підприємства-виробника зеленої електрики виникає право відображати такі витрати.

Прийняті зміни також стосуються і ПДВ, оскільки підприємства, які працюють із зеленим тарифом звільнюються від вимоги застосування першої події, натомість до 1 січня 2026 року можуть відображати зобов'язання з податку на додану вартість у періоді отримання оплати за таку електроенергію [13].

На нашу думку, для стимулювання розвитку галузі виробництва та використання сонячних електростанцій в Україні, держава може переглянути систему оподаткування таких підприємств, звільнивши їх від оплати податку за землю, або ж запровадження спеціальних, дисконтних ставок оподаткування.

Висновки. Таким чином, сонячні електростанції це напрямок з відновлюваних джерел електроенергії, який на даний момент набирає активного розвитку. Станом на 2022 рік на СЕС припадало 5% від загальної кількості електрогенерації, що на нашу думку є досить приємним показником, беручи до уваги, що перша СЕС запущена була лише 13 років тому. Даний напрям задля залучення виробників (котрими можуть бути як фізичні, так і юридичні особи) запровадила зелений тариф на електроенергію, за яким по результатам 2022 року відмічено борг близько 50%. Задля його покриття було запропоновано експорт подібної електроенергії за кордон, що є досить перспективним напрямом розвитку економіки, оскільки для розширення функціонування даної галузі держава створила сприятливий податковий період.

Список літератури

1. Белоусова К. 2023 рік має стати поворотним для «зеленої» енергетики України – УВЕА. URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/2023-rik-maie-stati-povorotnim-dlya-zelenoi-energetiki-ukraini-uvea/> (дата звернення 29.04.2023)
2. Дорожня карта розвитку відновлюваної енергетики України на період до 2020 року: Проект. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. URL: <http://sae.gov.ua/> (дата звернення 29.04.2023)
3. Експорт денної «зеленої» енергії до ЄС допоможе вирішити низку проблем України – экс-міністр. URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/eksport-dennoi-zelenoi-energii-do-ies-dopomozhe-virishiti-nizku-problem-ukraini-eksministr/> (дата звернення 30.04.2023)
4. Єгорова Ю. Оподаткування виробництва енергії з відновлювальних джерел. Агробізнес. 2015. №14(309). URL: <http://www.agro-business.com.ua/pytannia-bukhgalteriii/3700-opodatkovannia-vyrobnytstva-energiiii-z-vidnovliuvalnykh-dzherel.html>. (дата звернення 30.04.2023)
5. Желюк Т., Бречко О. Фіскальні аспекти використання космопланетарних джерел енергії. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26257/1/8.PDF> (дата звернення 30.04.2023)
6. Змінено порядок розрахунку податків для об'єктів «зеленої» енергетики. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/213777_zmneno-poryadok-rozrakhunku-podatkv-dlya-obktiv-zeleno-energetiki (дата звернення 03.05.2023)
7. Основні аспекти оподаткування підприємств паливно-енергетичної галузі. URL: <https://tax.gov.ua/arhiv/tijden-tematichnih-konsultatsiy/tijden-tematichnih-konsultatsiy-pal-energ/zagalna-informatsiya/> (дата звернення 30.04.2023)

8. Остринський В. О. Особливості оподаткування обладнання для вітрових та сонячних електростанцій. Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки: збірник тез Податкового конгресу (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. С. 288-290. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37319/1/ZbirnikPodatkovi_kongres%20tesa%203.pdf#page=288 (дата звернення 30.04.2023)
9. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI/ Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2755-17>(дата звернення 29.04.2023)
10. Структура електрогенерації в Україні та її зв'язок із тарифами на електроенергію. URL: <https://tek.energy/news/struktura-elektrogeneratsii-v-ukraini-ta-ii-zvyazok-iz-tarifami-na-elektroenergiyu>(дата звернення 30.04.2023)
11. Уніят Л. М. ефективність використання сонячної енергії на виробництві агропромислової продукції. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25758/1/Zbirnik%20konferentsii%202018.pdf#page=479> (дата звернення 30.04.2023)
12. Чи варто встановлювати СЕС для бізнесу? URL: <https://teplosfera.com/chy-vartovstanovliuvaty-ses-dlia-biznesu>(дата звернення 30.04.2023)
13. Який порядок оподаткування ПДВ операцій з постачання устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, а також матеріалів для його виробництва. Загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс ДФС України. URL: <https://zir.tax.gov.ua/> (дата звернення 29.04.2023)

References

1. Bielousova, K. 2023 rik maie staty povorotnym dlia «zelenoi» enerhetyky Ukrainy – UVEA. Retrieved from <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/2023-rik-maie-stati-povorotnim-dlya-zelenoi-energetiki-ukraini-uvea>. (accessed April 29, 2023). [In Ukrainian].
2. Dorozhnia karta rozvytku vidnovliuvanoi enerhetyky Ukrainy na period do 2020 roku: Proekt. Derzhavne ahentstvo z enerhoefektyvnosti ta enerhozberezhennia Ukrainy. Retrieved from <http://sae.gov.ua>. (accessed April 29, 2023) . [In Ukrainian].
3. Eksport dennoi «zelenoi» enerhii do ies dopomozhe vyrishyty nizku problem Ukrainy – eks-ministr. Retrieved from <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/eksport-dennoi-zelenoi-energii-do-ies-dopomozhe-virishiti-nizku-problem-ukraini-eksministr>. (accessed April 30, 2023) . [In Ukrainian].
4. Yehorova, Yu. (2015). Taxation of energy production from renewable sources. Ahrobiznes, 14 (309). Retrieved from <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/eksport-dennoi-zelenoi-energii-do-ies-dopomozhe-virishiti-nizku-problem-ukraini-eksministr/> (accessed April 30, 2023) . [In Ukrainian].
5. Zhelyuk, T., Brechko. O. Fiscal aspects of using cosmoplanetary energy sources. Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26257/1/8.PDF> (accessed April 30, 2023). [In Ukrainian].
6. Zmineno poryadok rozrakhunku podatkov dlya ob'yektiv «zelenoi» enerhetyky. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/213777_zmnenno-poryadok-rozrakhunku-podatkv-dlya-obktiv-zeleno-energetiki (accessed May 03, 2023). [In Ukrainian].
7. Osnovni aspekty opodatkuvannia pidpriemstv palyvno-enerhetychnoi haluzi. Retrieved from <https://tax.gov.ua/arhiv/tijden-tematichnih-konsultatsiy/tijden-tematichnih-konsultatsiy-pal-energ/zagalna-informatsiya>. (accessed April 30, 2023) . [In Ukrainian].
8. Ostryns'kyj, V. O. (2019). Features of taxation of equipment for wind and solar power plants. Management of public finances and problems of ensuring national economic security: collection of theses of the Tax Congress (Irpın, December 12, 2019). Irpın: SFS University of Ukraine, . 288-290. Retrieved from http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37319/1/ZbirnikPodatkovi_kongres%20tesa%203.pdf#page=288. (accessed April 30, 2023) . [In Ukrainian].
9. Podatkovyj kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy vid 02.12.2010, №2755-VI/ Verkhovna rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2755-17>. (accessed April 29, 2023) . [In Ukrainian].
10. Struktura elektroheneratsii v Ukraini ta ii zv'iazok iz taryfamy na elektroenerhiiu. Retrieved from <https://tek.energy/news/struktura-elektrogeneratsii-v-ukraini-ta-ii-zvyazok-iz-tarifami-na-elektroenergiyu>. (accessed April 30, 2023). [In Ukrainian].
11. Uniat, L. M. efektyvnist' vykorystannia soniachnoi enerhii na vyrobnytstvi ahropromyslovoi produktsii. Retrieved from <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25758/1/Zbirnyk%20>

konferentsii%202018.pdf#page=479. (accessed April 30, 2023) . [In Ukrainian].

12. Yakyj poriadok opodatkuvannia PDV operatsij z postachannia usatkuvannia, iake pratsiuie na vidnovliuvanykh dzherelakh enerhii, a takozh materialiv dlia joho vyrobnytstva. Zahal'nodostupnyj informatsijno-dovidkovyj resurs DFS Ukrainy. Retried from <https://zir.tax.gov.ua>. (accessed April 29, 2023) . [In Ukrainian].

13. Zmineno poriadok rozrakhunku podatkv dlia ob'iektiv «zelenoi» enerhetyky. Retried from https://biz.ligazakon.net/analytics/213777_zmnenno-poryadok-rozrakhunku-podatkv-dlya-obktiv-zeleno-energetiki. (accessed March 5, 2023) . [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.03.2023

Прийнята до публікації 19.03.2023